

VÁLOGATÁS A SZERZŐI JOGI SZAKÉRTŐ TESTÜLET
SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

**KIADVÁNYOK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA ÉS A KAPCSOLÓDÓ SZERZŐI
JOGI KÉRDÉSEK**

SZJSZT- 06/05/2

A BRFK XI. Kerületi Rendőrkapitányság megkeresése

A megkereső hatóság által feltett kérdések

3.a A P. Magazin által kiadott 2004. évi kiadvány másolat, vagy teljesen új műnek minősül?

3.b A T. Kiadó által kiadott TOP 100 kiadvány, illetve annak egyes szócikkei a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény alapján szerzői jogi védelem alá tartozó szerzői műnek minősülnek-e?

3.c Munkaviszony keretében létrehozott mű elkészítése esetén milyen aktussal történik meg az elkészült szerzői mű átadása? Van-e bármilyen jogszabályi előírás ezen lépés formájára vonatkozóan?

3.c/1. Átadásnak minősül-e a szerzői műnek a munkáltató szerverére történő mentése abban az esetben, ha a munkáltatónál kialakult gyakorlat kifejezetten az, hogy a művek a szerveren történő elhelyezéssel tekinthetők átadottnak; azaz ha az adott munkáltatónál semmiféle többletelem erre nem gyakorlat?

4. Ha a 3.c alatti kérdések értelmében a munkaviszony keretében elkészített művek szerveren történő elhelyezése nem minősül átadásnak, létezik-e arra vonatkozó jogszabályi rendelkezés, amely meghatározza, hogy a munkaviszony keretében alkotott művek mikor tekinthetők átadottnak?

Az eljáró tanács véleménye

Bevezető megjegyzések

A Szerzői Jogi Szakértő Testület egy más összetételű tanácsa 2005. júniusában az SZJSZT-06/05 számú szakértői véleményében már foglalkozott az ügygel, és választ adott a XI. Kerületi

Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya (hiv. sz.: 151-4704/2004) által akkor feltett kérdésekre. A rendőrkapitányság által akkor és most feltett kérdések részben fedik egymást.

Az eljáró tanács ismételten alaposan áttekintette a rendelkezésre bocsátott iratokat és a tárgyban jelölt kiadványokat. Egyetért a testület korábban eljáró tanácsának szakértői véleményével. Ahol szükséges az abban foglaltakat megerősíti, illetve megismétli. Ott pedig, ahol a rendőrkapitányság mostani új megkeresése kiegészítést igényel, azt a lentiekben megteszi.

Rámutat az eljáró tanács, hogy szakértői véleménye kizárólag a szerzői és szomszédos jogi kérdésekkel foglalkozik; az ügyben felmerült, illetve esetlegesen felmerülő egyéb kérdésekkel nem. Így nem foglalkozik – hatáskörénél fogva nem is foglalkozhat – például azzal a kérdéssel, hogy megsértette-e F. L. munkajogi kötelezettségeit, vagy a P. Magazin a T. Kiadónak az ügy iratai alapján megállapítható módon bejegyzett védjegyére vonatkozó jogait. (Szakértői szinten az utóbbi kérdés megítélésére a Magyar Szabadalmi Hivatal mellett működő Iparjogvédelmi Szakértő Testület lenne illetékes.)

A 3.a kérdés: A P. Magazin által kiadott 2004. évi kiadvány másolat, vagy teljesen új műnek minősül?

A 3.b kérdés: A T. Kiadó által kiadott TOP 100 kiadvány, illetve annak egyes szócikkei a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény alapján szerzői jogi védelem alá tartozó szerzői műnek minősülnek-e?

Az eljáró tanács úgy látja, hogy ez a két kérdés szorosan összefügg, miután az ügy iratai alapján kitűnik, hogy a két kiadvány egymáshoz való viszonya döntő annak megítélésében, hogy e két kiadvány (a P. Magazin 2004. évi száma és a T. Kiadó 2004. decemberi „A 100 leggazdagabb magyar 2004-ben” című „exkluzív kiadványa”) minek minősül a szerzői jog szempontjából.

A két fent említett kiadványon kívül azonban figyelembe vette az eljáró tanács F. L.-nek az iratok között található – főleg e-mail másolatok formájában fellelhető – cikkeit, illetve tervezeteit, valamint a Z. Hírlap 2002. novemberi és 2003. novemberi „extra különszámait” „A 100 leggazdagabb magyar” címmel.”

Az utóbbiak figyelembevételére azért volt szükség, hogy megállapítható legyen ne csak az, hogy a kérdésekben szereplő két kiadvány egészben vagy részben másolata-e egymásnak, hanem az is, hogy esetleg nem a Z. Hírlap 2002-es és/vagy 2003-as kiadványaira támaszkodott-e bármelyik.

Az eljáró tanács, mint a korábban eljáró tanács is, a szerzői jog szempontjából releváns minden lehetséges szempontból megvizsgálta a kiadványoknak és azok elemeinek az egymáshoz való viszonyát. Ezek a következő kérdések megvizsgálását tették szükségessé:

(1) Az érintett kiadványok címe szerzői jogi védelemben részesül-e, és ha erre igenlő választ lehet adni, történt-e szerzői jogi jogsértés az egyik kiadvány címének a másikban való azonos vagy némileg módosított formában való felhasználásával?

(2) A kiadványokban foglalt, a gazdag magyarokat bemutató cikkek szerzői jogi védelem alatt álló műveknek számítanak-e, és ha annak számítanak – jogosulatlan felhasználás esetén – történt-e szerzői jogi jogsérelem?

(3) Gyűjteményes műnek minősülnek-e a fent említett kiadványok, és ha annak minősülnek, történt-e jogosulatlan felhasználás azok egymáshoz fűződő viszonyában?

(4) Szerzői jogi védelem alá eső – vagy esetleg kapcsolódó jogi védelmet élvező – adatbázisnak számítanak-e a kiadványok, s történt-e jogsérelem ebben a tekintetben?

E négy részkérdés elemzése alapján ad választ az eljáró tanács a megkereső hatóság 3.a és 3.b alatti kérdésére e rész végén található összefoglalójában.

Ad 1: a kiadványok címe

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 16. §-ának (2) bekezdése így rendelkezik: „A szerző engedélye szükséges a mű sajátos címének a felhasználásához is.”

A kialakult és következetesen alkalmazott értelmezés szerint e rendelkezésben a cím „sajátossága” az egyéni, eredeti jelleg követelményét jelenti. Ez felel meg az Szjt. 1. §-a (3) bekezdésében foglaltaknak is, amely szerint „[a] szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg”.

Az Szjt. fent idézett 1. §-ához fűzött miniszteri indokolás aláhúzza a következőket: „A törvény a magyar és a nemzetközi szerzői jogi felfogásban egyaránt általánosan elfogadott elvet tükröz annak egyértelművé tételével, hogy a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelemnek a mű egyéni, eredeti jellegén kívül más feltétele nincs, nem is lehet” (kiemelés az eljáró tanácstól). A törvény azt is tisztázza, hogy mi nem tekinthető egyéni, eredeti jellegű alkotásnak, és ezért mi nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek, illetve hogy milyen más feltételek merülhetnek fel, amelyekről – miután túlmennek az egyéni, eredeti jelleg egyedüli kivánalmán – nem függhet a védelem. Nevezetesen az Szjt. 1. §-ának (6) bekezdése kimondja, hogy „valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek”; az 1. § (3) bekezdésének a második mondata pedig rögzíti, hogy „[a] védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítélettől” (kiemelés az eljáró tanácstól). Ennek felel meg a Szerzői Jogi Szakértő Testület gyakorlata is. Így például az SZJSZT-38/03 számú szakértői vélemény a következőképpen utal az „egyéni, eredeti jelleg” jelentésére: olyan szellemi alkotásról van szó „amely egyéni abban az értelemben, hogy az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra, s ezek közül a szerző egyéni módon

valósítja meg azok egyikét vagy másikat, s amely eredeti abban az értelemben, hogy az nem csupán valamely már meglévő alkotás szolgai másolata.”¹

A fentiekben leírtakat az ügy tárgyát képező kiadványok címére alkalmazva a következőket állapítja meg az eljáró tanács: Kiadványt készíteni a száz leggazdagabb magyarról önmagában *csupán ötletnek számít*. Erre nem terjed ki a szerzői jogi védelem. Az ötletet megvalósító Z. Hírlap-kiadványoknak 2002-ben és 2003-ban „A 100 leggazdagabb magyar” volt a címe; míg a T. Kiadó 2004-es kiadványának „A 100 leggazdagabb magyar 2004-ben” címet adta. A P. Magazin 2004. decemberi száma „A száz leggazdagabb – 2004” címet viseli. *Ezek a címek leíró jellegűek, s nem tekinthetők egyéni, eredeti jellegűnek*; a kiadvány tartalmából egyszerűen ez a cím – annak valamelyik fent említett változata – következik. Így még akkor sem lehetne megállapítani szerzői jogi jogsértést, ha az utóbbi folyóiratszámnak „A 100 leggazdagabb magyar 2004-ben” lett volna a címe.² Más kérdés, hogy milyen *versenyjogi* vagy *védjegyjogi* következményei lehetnek volna ennek – illetve, hogy milyen ilyen jellegű következményei lehetnek a Z. Hírlap-/T. Kiadó-kiadványok címével nem ilyen közvetlen módon azonos, de azok egyfajta módosított változatát jelentő cím használatának. Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása azonban, mint ahogyan azt a bevezető megjegyzésekben hangsúlyozta az eljáró tanács, nem tartozik a testület hatáskörébe.

Ad 2: a gazdag magyarokról szóló cikkek, illetve azok tervezetei

A gazdag magyarokról a két kiadványban közzétett cikkek messze túlmennek az érintett személyekre vonatkozó adatok olyan puszta felsorolásán, amely egymagában – miután pusztán információt jelentett volna – nem lett volna elegendő azok szerzői jogi műként való minősítéséhez. Valamennyi cikk egyéni, eredeti jellegű. Jellegükben olyan újságcikkeknek felelnek meg, amelyekben az újságíró színes, olvasmányos módon tárja az olvasók elé a tényfeltáró újságírói munka eredményeit. Nem férhet kétség ahhoz, hogy – a szerzői műként való minősülésnek a fentiekben leírt ismérvei szerint – minden egyes leírás szerzői jogi védelem alatt álló műnek minősül.

A rendelkezésre bocsátott iratok között fellelhető 1. és 2. sz. mellékletben az eljáró tanács 33 cikket, illetve tervezetet talált (ezek között volt olyan, amely mind a két mellékletben előfordult). Azokról van szó, amelyeket F. L. e-mail útján továbbított a maga számára, illetve,

¹ L. A szerzői jog a gyakorlatban – A Szerzői Jogi Szakértő Testület véleményeinek gyűjteménye (1997–2003). KJK Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, 2004, p. 77.

² Azt, hogy a témából – az adott ország leggazdagabb embereinek a bemutatásából – szükségképpen ilyen címvariációk következnek, jól mutatják a T. Kiadó 2004. decemberi kiadványának a 8. oldalán reprodukált kiadványcímlapok. A német nyelvű „Bilanz” folyóirat címlapján ez áll: „Die 300 Reichsten,” ami magyarul ezt jelenti: „A 300 leggazdagabb”; a lengyel „Wprost” folyóirat címe ez: „100 naibogatszych polaków 2003” vagyis magyarul: „A 100 leggazdagabb lengyel 2003”, a román „Capital” folyóirat címlapján pedig ez olvasható: „300 cei mai bogati români” – magyarul: „A 300 leggazdagabb román”. Azonban hasonló a címe az egyik legrégebbi és legismertebb – ha nem a legrégebbi és legismertebb – ilyen kiadványnak, a Forbes magazinénak is. 2004-ben immár a 23. éves listáját közölte a Forbes „The 400 Richest Americans” („A 400 leggazdagabb amerikai”) címmel (lásd: <http://www.forbes.com/lists/forbes400/2004/09/22/r104land.html?chan=b1usrichest05>).

amelyeket a T. Kiadó egyébként megtalált a szerverén. A cikkek, illetve tervezetek *már ebben a formában is megfeleltek a szerzői jogi védelem fentiekben vázolt követelményeinek, egy kivétellel*: Bakonyi Árpádra vonatkozóan csak pusztá adatokról volt szó. A P. Magazinban – esetenként kisebb, jelentéktelen változtatásokkal – megjelentek ezek a cikkek. Két nyilvánvaló kivétel van ez alól; nevezetesen éppen a Bakonyi Árpádra, valamint a Demján Sándorra vonatkozó cikk. Bakonyi Árpádról is egy újságcikk stílusának megfelelő, és egyéni, eredeti műnek számító írás jelent meg a P. Magazinban, s nem csupán a fent említett pusztá adatok. Demján Sándor esetében pedig arról van szó, hogy míg az iratok között található cikk lényegében – kisebb eltérésektől eltekintve – a Z. Hírlap 2003. évi különszámában megjelent cikknek felelt meg, a P. Magazinban már egy teljesen új cikk jelent meg, amely önálló, eredeti műnek minősül, s nem fogható fel sem az iratokban tervezetként szereplő változat, sem pedig az említett, 2003. évi kiadványban megjelent cikk másolatának vagy átdolgozásának (erre a lentiekben még visszatér az eljáró tanács).

Ha megállapítható lenne, hogy az iratok között található cikkek elkészítése a T. Kiadóval fennálló munkaviszonyából folyó kötelessége volt F. L.-nek, és hogy azokat a munkáltatónak átadta, ez – az Sztj. lentiekben elemzett 30. §-ának (1) bekezdése alapján – azt jelentené, hogy a T. Kiadó szerezte meg az azokra vonatkozó vagyoni jogokat. Azzal, hogy ezek a feltételek fennálltak-e, a 3.c, 3.c/1. és 4. pont alatti kérdésekre adott válaszában foglalkozik az eljáró tanács.

Az eljáró tanács megvizsgálta azt is, hogy nem tekinthetők-e az ügy iratai között található cikkek a Z. Hírlap 2002. és/vagy 2003. évi különszámában az ugyanazokra a gazdag magyarakra vonatkozó cikkek másolatainak, illetve átdolgozásainak. Az azokra a cikkekre vonatkozó szerzői vagyoni jogok ugyanis már kellő alappal valószínűsíthető módon a munkaviszonyból folyó kötelességét(üket) teljesítő szerző(k) által létrehozott és a munkáltatónak átadott művekként a Z. Hírlap, mint a Ringier jogelődje, tulajdonában álltak. Így ha azokat F. L. a P. Magazinban közzétett cikkek céljára a T. Kiadó engedélye nélkül felhasználta volna – akár változatlan, akár átdolgozott formában – megvalósult volna a többszörözési, illetve az átdolgozási jog megsértése (attól függően, hogy közvetlen másolásról vagy a korábbi cikkek módosításáról lett volna szó).

Az eljáró tanács azonban megállapította, hogy ilyen jogsértésről nem lehetett szó. *A P. Magazinban megjelent cikkek nem tekinthetők sem a 2002-es és/vagy a 2003-as cikkek másolatainak, sem azok átdolgozásainak. Nemcsak az egészük, de egyes részeik, bekezdéseik, mondataik tekintetében sem.* A 2004-es cikkek számos új elemet tartalmaznak, és azok teszik ki a kiadvány elsöprően túlnyomó részét. Az esetleg változatlanul irányadó adatok bemutatása sem a 2002-es és/vagy 2003-as cikkek részeinek – a többszörözési vagy átdolgozási jog megsértését megvalósító – felhasználásával történt. Az utóbbi tekintetben is az előző éveiktől eltérőek – egyéni, eredeti – a 2004-es leírások.

A fentiekben utalt az eljáró tanács arra, hogy a Demján Sándorról szóló és az iratok között tervezet formában található cikk eltér a többi ott található cikktől, mert lényegében – ki-

sebb, jelentéktelen eltérésektől eltekintve – a Z. Hírlap 2003. évi különszámában megjelent cikknek felel meg. Arra is rámutatott azonban az eljáró tanács, hogy ezzel szemben a P. Magazinban egy teljesen új cikk jelent meg Demján Sándorról, amely önálló, eredeti műnek minősül, s nem fogható fel az iratokban szereplő változat, illetve a 2003. évi cikk másolatának vagy átdolgozásának. Ezek a leírások jó példát nyújtanak arra vonatkozóan, hogy mennyire eltérőek a Z. Hírlap 2003-as különszámában és a P. Magazin 2004. decemberi számában megjelentek, s hogy két egymástól független, önálló műről van szó. Ezért röviden bemutatja az eljáró tanács, miről is van szó.

- A 2003-as leírás az előző év „többnyire fényes sikereinek” leírásával kezdi. Utalás történik a WestEnd City Center, a budapesti és pozsonyi Pólus bevásárlóközpont megvásárlására, a Prima Primiissima Díj megalapítására, egy díszpolgári cím elnyerésére. Szól a leírás arról a kudarcról is, ami a magyar labdarúgásban vállalt szerepével kapcsolatban érte az üzletembert. Később ezekre a fejleményekre részletesebben is kitér a leírás. A korábbi évekre vonatkozó információ a következőképpen jelenik meg: „Demján még a Skála-időben építette ki csapatát, amellyel mindmáig együtt dolgozik. Első dollármillióját a Kamaz teherautógyár privatizációs pályázatának köszönheti. A tendert több multinacionális világcég előtt nyerte meg, úgy, hogy a részvényekért 200 százalékos árfolyamot kínált. A hihetetlenül magasnak tartott ár később busásan megtértült, hiszen a cégpapírokat 600-800 százalékos haszonnal adta el. A nyereségből lakásokat építtetett, így tovább gyarapította vagyonát. Magyarországi ingatlanfejlesztései közül az első a Pólus bevásárlóközpont volt, amely 1996-ban nyílt meg, ezt követte a WestEnd City Center, amellyel példát mutatott arra is, hogyan lehet egy lerobbant belvárosi területet új, európai színvonalú épületekkel gazdagítani.”
- A P. Magazinban megjelent leírás először az előző évben történt két alapkötételre utal, amelyekről később részletesebben is szó esik: a Magyar Labdarúgó Szövetség új székháza, illetve Katowicében egy, a WestEnd City Centerhez hasonló bevásárlóközpont építésének a megkezdéséről van szó. Megemlíti a leírás a hasonló ingatlanfejlesztéseket is, amelyeket Pozsonyban, Bukarestben, Varsóban, Szófiában és a térség más városaiban valósított meg, illetve kezdett el Demján Sándor. Beszámol a 2004-es leírás arról is, hogy miként méltatták tevékenységét az amerikai törvényhozásban, illetve a Wall Street Journal címdoldalán. Amennyiben a 2003-as leírásban is közölt információ szerepel a 2004-es leírásban is, az teljesen eltérő fogalmazásban és összefüggésben jelenik meg. A fent idézett Skála-korszakra például már csak így történik utalás: „E két esemény [az említett két alapkötételről van szó] jól tükrözi Demján Sándor törekvéseit. A Skála sikerével ’debütált’ üzletember ugyanis már évek óta regionális fejlesztésekben gondolkodik.” Nincs már szó a Kamaz-tranzakcióról, a lakásépítési vállalkozásról stb.

Ad 3: a gyűjteményes műnek minősülés kérdése

Az Szjt. 7. §-ának (1) bekezdése így rendelkezik: „Szerzői jogi védelemben részesül a gyűjteményes mű, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű.”

Az eljáró tanács mindenekelőtt leszögezi, hogy az F. L. által készített és az iratok 1. és 2. számú mellékletében található cikkek, illetve tervezetek összessége tekintetében aligha indokolt foglalkozni a gyűjteményes műnek minősülés kérdésével. Ha mégis ebben a vonatkozásban is felmerülne ez a kérdés, nyilvánvalóan nemleges választ kellene adni, hisz ezek a cikkek és tervezetek még mint különálló művek szerepelnek; nem váltak még részeivé semmilyen gyűjteménynek. Így az a kérdés, hogy gyűjteményes műről van-e szó, valójában csak a Z. Hírlap különszámai, a T. Kiadó 2004-es kiadványa és a P. Magazin 2004. decemberi száma esetében merül fel.

A megkereső hatóság kérdéseiben említett mindkét kiadvány (a T. Kiadó „exkluzív kiadványa” és a P. Magazin érintett száma) 2004. decemberében jelent meg. Már a gyakorlatilag egyidejű megjelenés is arra mutat, hogy a két kiadvány viszonylatában a gyűjteményes műnek minősülés szempontjából irányadó szempontok – a cikkek és más elemek összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése – figyelembevételével aligha történhetett jogosulatlan felhasználás. Ezt az eljáró tanács a kiadványok tartalmának részletes összevetése alapján egyértelműen megerősítve látta. Azonban azt, hogy gyűjteményes művekről van-e szó, és ha azokról van szó, az egyik gyűjteményes mű valamely másik ilyen mű jogosulatlan felhasználásával készült-e, mint ahogyan arra fentiekben már utalt az eljáró tanács, a Z. Hírlap 2002. novemberi és 2003. novemberi különszáma és a P. Magazin 2004. decemberi száma közötti viszonyban is indokolt volt vizsgálni.

Az egyes gazdag emberekről szóló cikkek külön-külön való közlés esetén is minden változtatás nélkül megállnák a helyüket. Ezért valamennyi érintett kiadvány esetében elvileg e cikkek gyűjteményéről beszélhetünk. Az, hogy az adott gyűjteményben foglalt műveknek a szerzője és a gyűjtemény szerkesztője ugyanaz vagy különböző személy, lényegtelen a gyűjteményes műnek minősülés szempontjából. A lényeg az, hogy a gyűjtemény megfeleljen a szerzői jogi védelem feltételeinek. Vagyis az Szjt. 7. cikkének a fentiekben idézett (1) bekezdése szerint fennáll a szerzői jogi védelem, „ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű.”

Az „egyéni, eredeti jelleg”-nek a fentiekben leírt fogalmát és feltételeit ebben az esetben is alkalmazni kell. Tehát az összeválogatás, elrendezés és/vagy szerkesztés egyéni jellege azt jelenti, hogy az adott körülmények között lehetőség van többféle összeválogatásra, elrendezésre vagy szerkesztésre, s ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg azok egyikét vagy másikat. Eredeti jellege pedig azt, hogy a gyűjtemény nem valamely, már meglévő gyűjteményes műben megvalósított összeválogatás, elrendezés vagy szerkesztés pusztai szolgálata.

Az eljáró tanács megállapította, hogy egyrészt a Z. Hírlap kiadványainak, másrészt a P. Magazin 2004. decemberi számának az érintett – a 100 leggazdagabb magyart bemutató – részei egymáshoz viszonyítva az összeválogatás, elrendezés, illetve szerkesztés tekintetében egyedül csak a következő elemek vonatkozásában hasonlóak, s csak ezek vonatkozásában merülhetne fel, hogy az utóbbiak az előbbieket szolgai másolatának számítanak: (i) az egyes gazdag emberekről szóló cikkeknek a becsült vagyon nagysága szerinti sorrendben való közlése; (ii) az egyes cikkek esetében az érintett gazdag ember neve után tevékenységi területének és becsült vagyona nagyságának a feltüntetése; és (iii) két index közlése: az egyik ábécérendben sorolja fel a gazdag embereket, a másik pedig a becsült vagyon nagyságának (s ennek következtében a közlésnek) a sorrendjében.

Ahhoz, hogy ezeknek a Z. Hírlap különszámaiban már meglevő elemeknek a P. Magazin 2004. decemberi számában való „felhasználása” szerzői jogi jogsértésnek számítson, arra lenne szükség, hogy azok maguk egyéni, eredeti jellegűek legyenek abban az értelemben, hogy az adott körülmények között lehetőség volt többféle összeválogatásra, elrendezésre vagy szerkesztésre, s ezek közül a szerző egyéni módon valósította meg az egyiket vagy másikat. Más szóval, hogy ezek az elemek nem következtek magának a kiadványok alapjául szolgáló ötlet és téma, valamint a közlendő információ jellegéből.

Az eljáró tanács megállapította, hogy az egyéni, eredeti jellegnek ez a feltétele nem valósult meg a következő okokból. Ad (i): A leggazdagabb emberekről szóló cikkek közlésének a logikus sorrendje a leggazdagabbtól a kevésbé gazdagok felé haladás. Az ilyen sorrendben való közlésnek egyéni, eredeti jellege nincs. Ad (ii): Ugyanígy a téma jellegéből magából következik, hogy a gazdag emberek neve mellett nyomban a vagyon értékét is feltüntetik. S miután gazdasági jellegű kiadványokról van szó, nem tekinthető egyéni, eredeti jellegűnek az sem, hogy a tevékenységi terület is szerepel emellett. Ugyanezek az adatok találhatóak meg a név után következő két sorban pl. a Forbes magazin „The 400 Richest Americans” („A 400 leggazdagabb amerikai”) című évenkénti kiadványában is (<http://www.forbes.com/lists/forbes400/2004/09/22/rl04land.html?chan=b1usrichest05>), amelynek listái, mint ahogyan arra a fenti 2. számú lábjegyzetben rámutatott az eljáró tanács, a legrégebbieknél és legismertebbeknél számítanak. Ad (iii): Nincs egyéni, eredeti jellege a két index közlésének sem (például az ilyen listák „ősanyjának” számító Forbes-kiadványok is tartalmaznak ilyen indexeket; s emellett még egy kor és egy lakóhely szerinti indexet is).

Az említett – az egyéni, eredeti jelleg követelményeinek meg nem felelő, és ezért a szerzői jogi védelemre alapot nem adó – közös elemek mellett a vizsgált kiadványok összeválogatása, elrendezése és szerkesztése azonban más elemeket is magában foglal. Ezeket az elemeket nem határozza meg úgy a téma maga, mint a fent elemzett közös elemeket. A cikkeket, a leírásokat, az azokhoz kapcsolódó képeket sokféle módon össze lehetett válogatni, s azokat – a címekkel és a feliratokkal együtt – különböző módokon lehetett elrendezni és megszerkeszteni. Ezek az elemek a vizsgálat tárgyát képező kiadványokban egyéni, eredeti jellegű mutatnak – s ami az ügy szempontjából különösen lényeges, eltérnek egymástól. Így egyértel-

műen megállapítható, hogy a P. Magazin 2004. decemberi exkluzív száma és a T. Kiadó 2004. decemberi kiadványa egyaránt gyűjteményes műnek minősül, mégpedig egymástól független gyűjteményes műnek. Egyik sem másolata vagy átdolgozása a másiknak.

Ad 4: az adatbázisként való védelem kérdése

Az eljáró tanács szükségesnek találja ezt a kérdést is megvizsgálni, miután enélkül nem lehet mindenre kiterjedő választ adni a megkereső hatóság által feltett kérdésekre.

Az Szjt. 60/A. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „E törvény alkalmazásában adatbázis: önálló művek, adatok vagy egyéb tartalmi elemek valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett gyűjteménye, amelynek tartalmi elemeihez – számítástechnikai eszközökkel vagy bármely más módon – egyedileg hozzá lehet férni.” A 60/A. §-hoz fűzött miniszteri indokolás pedig, többek között, rámutat a következőkre: (i) „E fogalom meghatározás mind a szerzői jogi, mind pedig az Szjt. XI/A. fejezetében foglalt – az adatbázis-előállítói jogokra vonatkozó – rendelkezések értelmezésében és alkalmazásában irányadó.” (ii) „Az adatbázis állhat önálló művekből, azaz önálló irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokból éppúgy, mint más elemekből (pl. irodalmi műnek nem számító szöveges részekből, hangokból, jelekből, számokból, tényekből, adatokból), illetve mindezek összetételéből.” (iii) „A második ismerv [a tartalmi elemekhez való egyedi hozzáférés] ... kizárja az adatbázisok fogalmi köréből a többszerzős, többféle alkotói hozzájárulást egyesítő, összetett, de egységes egészet képező szerzői műveket (pl. a filmalkotásokat vagy a zenedramai műveket).”

Az Szjt.-nek az adatbázis-előállítók védelméről szóló XI/A. fejezetéből az adott ügyben a következőket indokolt idézni:

„84/A. § (1) Ha a törvény eltérően nem rendelkezik, az adatbázis (60/A. §) előállítójának hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy az adatbázis tartalmának egészét vagy jelentős részét

(a) másolat készítése útján ... többszörözzék (a továbbiakban: kimásolás);

(b) a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyék az adatbázis példányainak terjesztésével vagy – a 26. § (8) bekezdésében szabályozott módon – nyilvánossághoz való közvetítéssel (a továbbiakban: újrahasznosítás) ...

(3) Az adatbázis előállítójának hozzájárulása nélkül ismételt és rendszeresen nem másolható ki, illetve nem hasznosítható újra az adatbázis tartalmának jelentéktelen része sem, ha az sérelmes az adatbázis rendes felhasználására, vagy indokolatlanul károsítja az adatbázis előállítójának jogos érdekeit ...

(5) Az adatbázis előállítóját akkor illetik meg az (1)–(3) bekezdésben szabályozott jogok, ha az adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt.

(6) Az (1)–(3) bekezdésben szabályozott jogok az adatbázis előállítójaként azt a természetes személyt, jogi személyt vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságot illetik

meg, aki vagy amely saját nevében és kockázatára kezdeményezte az adatbázis előállítását, gondoskodva az ehhez szükséges ráfordításokról.”

Az eljáró tanács megállapította, hogy a leggazdagabb magyarokról szóló vizsgált kiadványok kétséget kizáróan megfelelnek az adatbázis-előállítói jogok védelme két feltételének: Nevezetesen, a kiadványok „*valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett gyűjtemény*”-nek számítanak [60/A. § (1) bek.], és tartalmuk „*megszerzése, ellenőrzése [és] megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt*” [84/A. § (1) bek.].

Ami a harmadik feltételt illeti – vagyis azt, hogy a „*tartalmi [elemekhez] – számítástechnikai eszközökkel vagy bármely más módon – egyedileg hozzá [lehesse] férni*” [60/A. § (1) bek.], bár az világos, hogy a számítógépes egyedi hozzáférés mit jelent, az már kevésbé (miután erre még nem alakult ki megfelelő bírói gyakorlat), hogy a bármilyen egyéb módon való egyedi hozzáférés miben áll. Ha ehhez elegendő az, hogy az egyes elemek például az indexek segítségével azonosíthatóak és önállóan felhasználhatóak legyenek, akkor a vizsgált kiadványok adatbázisnak számítanak. Erre figyelemmel megállapítható lenne, hogy a T. Kiadót, mint olyan „*jogi személyt ... , amely saját nevében és kockázatára kezdeményezte az adatbázis előállítását, gondoskodva az ehhez szükséges ráfordításokról*”, adatbázis-előállítói jogok illetik meg a vizsgált Z. Hírlap/T. Kiadó kiadványai tekintetében.

Az előző bekezdésben vázolt kérdés eldöntésére azonban nincs szükség az adott ügy szempontjából, miután az eljáró tanács megállapítása szerint nem valósult meg F. L. és/vagy a P. Magazin részéről olyan cselekmény, amely sérthette volna a T. Kiadó adatbázis-előállítói jogait. Nevezetesen nem valósult meg olyan cselekmény, amely az Szjt. 84/A. §-ának (1) vagy (3) bekezdésébe ütközött volna. A P. Magazinban foglalt leírásgyűjtemény teljesen különbözik a Z. Hírlap/T. Kiadó kiadványaiban megjelent leírásgyűjteményektől, s nem azok tartalmának a – teljes vagy részleges – kimásolásával, illetve hasznosításával készült. Nem arról van szó, hogy F. L. a fent említett 31 leírás vagy a P. Magazin a közölt 100 leírás bármelyikét a korábban megjelent Z. Hírlap-kiadványokban foglalt leírások alapján készítette volna el. Az említett Z. Hírlap-kiadványok a 2002-es, illetve a 2003-as helyzetet tükrözték; a P. Magazin 2004. decemberi számában és a T. Kiadó 2004. decemberi kiadványában a korábbi kiadványoktól – és egymástól is – független új értékelések, leírások és listák születtek.

Válasz a 3.a alatti kérdésre: A P. Magazin által kiadott 2004. évi kiadvány egésze egyéni, eredeti gyűjteményes műnek számít, s nem másolata vagy átdolgozása valamely más műnek. A gazdag magyarokról a kiadványban megjelent cikkek külön-külön is szerzői jogi védelem alá eső írásműnek minősülnek; egyéni, eredeti műveknek számítanak, nem másolatai vagy átdolgozásai más műveknek.

Válasz a 3.b alatti kérdésre: A P. Kiadó által kiadott „TOP 100 kiadvány” (vagyis a 2004. decemberében megjelent és a fentiek szerint megvizsgált „exkluzív kiadvány”) mint gyűjteményes mű, s annak egyes cikkei, mint külön-külön írásművek is ugyanúgy szerzői jogi védelem alatt

álló műnek minősülnek. Ez a kiadvány sem másolata vagy átdolgozása a 3.a alatti kérdésben említettnek, s ugyanez áll az egyes cikkekre is.

A 3.c alatti kérdés: Munkaviszony keretében létrehozott mű elkészítése esetén milyen aktussal történik meg az elkészült szerzői mű átadása? Van-e bármilyen jogszabályi előírás ezen lépés formájára vonatkozóan?

A 3.c/1. alatti kérdés: Átadásnak minősül-e a szerzői műnek a munkáltató szerverére történő mentése abban az esetben, ha a munkáltatónál kialakult gyakorlat kifejezetten az, hogy a művek a szerveren történő elhelyezéssel tekinthetők átadottnak, azaz ha az adott munkáltatónál semmiféle többletelem erre nem gyakorlat?

A 4. alatti kérdés: Ha a 3.c alatti kérdések értelmében a munkaviszony keretében elkészített művek szerveren történő elhelyezése nem minősül átadásnak, létezik-e arra vonatkozó jogszabályi rendelkezés, amely meghatározza, hogy a munkaviszony keretében alkotott művek mikor tekinthetők átadottnak?

Az Sztj. irányadó rendelkezései a 30. § (1) és (2) bekezdésében találhatók, amelyek így hangzanak:

„(1) *Eltérő megállapodás hiányában a mű átadásával a vagyoni jogokat a szerző jogutódjaként a munkáltató szerzi meg, ha a mű elkészítése munkaviszonyból folyó kötelessége.*

(2) *Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés alapján megszerzett vagyoni jogok a munkáltató személyében bekövetkezett jogutódlás esetén átszállnak a munkáltató jogutódjára.*”

Ez azt jelenti, hogy F. L. magatartásának a szerzői jog szempontjából való megítéléséhez két kérdést kell tisztázni: (i) a T. Kiadóval, illetve annak jogelődjével, a Z. Hírlappal fennálló munkaviszonyban alkotta-e meg azt a 31 leírást,³ amelyet a P. Magazinnak átadott, és (ii) ha erről van szó, a P. Magazinban való felhasználás előtt átadta-e az említett leírásokat a munkáltatójának a fent idézett rendelkezés szerint.

Az eljáró tanács a rendelkezésére álló adatok alapján úgy találta, legalábbis kellő alappal valószínűsíthető, hogy F. L. munkaviszonyban alkotta meg az említett 31 leírást. Ez azért látszik így, mert (i) F. L. a T. Kiadó jogelődje, a Z. Hírlap részéről 1999-ben vele kötött munkaszerződés szerint gazdasági újságíróként dolgozott, és így valószínűsíthető, hogy ilyen fajta gazdasági természetű írások elkészítése munkaviszonyból folyó kötelessége volt; (ii) amikor a T. Kiadó 2004. október 29-én, 2004. december 18-i hatállyal felmondta az F. L.-lél kötött szerződést, a munkavégzési kötelezettség alól csak 2004. november 23-i hatállyal mentette fel őt; és (iii) az ügyiratokban található e-mail másolatok adatai szerint az említett leírások 2004. november 23-a előtt készültek.

³ Az eljáró tanács azért beszél csak 31 leírásról, mert – ahogyan arról a fenti, 9. pontban szól az eljáró tanács – két leírás (a Bakonyi Árpádról és a Demján Sándorról szóló) esetében nem azok a változatok jelentek meg, amelyek még a munkaviszony fennállta idején jöttek létre.

A fentiekből az következik, hogy *ha* az említett 31 leírást a P. Magazinban való közlés előtt már átadta F. L. a T. Kiadónak, az azokra fennálló szerzői jogokat a T. Kiadó mint munkáltató szerezte meg, és így azoknak a P. Magazinban való felhasználása a T. Kiadó többszörözési jogának sérelmével járt.

Így az válik lényeges kérdéssé, hogy a cikkeknek a munkáltató részére való átadása megtörtént-e.

Sem az Szjt. 30. §-a, sem pedig más jogszabályi rendelkezés nem határozza meg közelebbről, pontosan milyen módon történhet a műnek a munkáltató részére való átadása. Nem tekinthető ilyen rendelkezésnek a 30. § (6) bekezdése sem, amely úgy rendelkezik, hogy „[a] szerző munkaviszonyból folyó kötelessége teljesítésének megalkotott művel kapcsolatos jognyilatkozatokat írásba kell foglalni”. Azért nem tekinthető ez az átadás módját meghatározó rendelkezésnek, mert az átadás cselekmény, nem pedig jognyilatkozat.

Jelentősége van viszont a 30. § (5) bekezdése első mondatának, amely így szól: „Ha a mű elkészítése a szerzőnek munkaviszonyból folyó kötelessége, a mű átadása a nyilvánosságra hozatalhoz való hozzájárulásnak minősül.” Az Szjt. 10. §-ának (1) bekezdése szerint a mű nyilvánosságra hozataláról való döntés a szerző egyik személyhez fűződő joga. Ez erről való döntés fontos joga szerzőnek. Lehetővé teszi számára, hogy ő határozza meg, mikor válik a mű – szándékai és véleménye szerint – alkalmassá arra, hogy a közönség számára hozzáférhető legyen. Felesleges hangsúlyozni, hogy a szerző – rendes körülmények között – csak akkor dönt művének nyilvánosságra hozatala mellett, amikor az elkészült.

Az aktus fontosságára tekintettel az is nyilvánvalónak látszik, hogy annak az adott körülmények között egyértelműnek kell lennie.

Az eljáró tanács azonban a rendelkezésére bocsátott iratok alapján arra a megállapításra jutott, hogy F. L. esetében a kiadvány anyagának a munkáltató részére az Szjt. 30. §-ának (1) bekezdése szerinti átadása nemcsak a gyűjteményes mű esetében nem történt meg (ami nyilvánvaló, hisz a későbbi gyűjteményes műnek csak egyes elkülönült elemei voltak meg; nem létezett még semmi, ami a gyűjteményes mű fogalmának megfelelt volna), de az egyes cikkek esetében sem.

F. L. munkaviszonyának felmondása idején még dolgozott a kiadványon. Semmi nem mutat arra, hogy bármelyik cikket véglegesnek tekintette volna, és azokat külön-külön át kívánta volna adni a munkáltatónak mielőtt a kiadvány egésze összeállt volna.

Az, hogy F. L. munkaadója informatikai rendszerének felhasználásával készítette el a leírások tervezetét, illetve ebben a rendszerben tárolta azokat, nem jelenti azt, hogy ezzel ezeknek a tervezeteknek a munkáltató részére való átadása megtörtént volna. Az informatika világában mindez annak felel meg, mint amikor a „hagyományos” körülmények között a szerző a munkavállaló helyiségében az asztalon hagyja vagy dossziékban tárolja a munkaviszonyban készült műveket, illetve azok tervezeteit. Nyilván fel sem merül, hogy ilyen módon a munkaviszonyban alkotó szerző „átadná” azokat a munkáltatónak az Szjt. 30. §-a (1) bekezdésének az értelmében. Jellegebén nincs szó másról akkor sem, amikor

– az új, „papírmentes” környezetben – a szerzők most már elektronikus formában tárolják a munkaviszonyban alkotott műveiket, illetve azok tervezeteit a munkáltató tulajdonában álló számítógépes rendszerekben. A jogok átszállását eredményező átadás a munkaviszonyban alkotó szerző kifejezett, az adott körülmények között egyértelműnek számító aktusával történhet csak meg. A cikkeknek, illetve azok tervezeteinek F. L. részéről való átadására és azoknak a munkaadója részéről való átvételére nem került sor (s erről különösen nem lehet beszélni azokban, az iratok között található e-mail másolatok által tükrözött esetekben, amikor F. L. a munkahelyi e-mail címéről az otthoni e-mail címére küldte a másolatokat). Csupán az történt, hogy a munkaadó maga *megkereste és/vagy megtalálta* azokat számítógépes rendszerében.

A megkereső hatóság külön kérdésként tette fel a következőt: „Átadásnak minősül-e a szerzői műnek a munkáltató szerverére történő mentése abban az esetben, ha a munkáltatónál kialakult gyakorlat kifejezetten az, hogy a művek a szerveren történő elhelyezéssel tekinthetők átadottnak; azaz ha az adott munkáltatónál semmiféle többletelem erre nem gyakorlat?”

Az eljáró tanács az iratok gondos áttanulmányozása alapján nem talált egyértelmű adatokat arra, hogy ilyen kifejezett, mindenki által tudott, elfogadott és követett gyakorlat lett volna a munkáltatónál. Azonban ha ez mégis megállapítható lenne, annak, az eljáró tanács álláspontja szerint, csak akkor lenne jelentősége, ha F. L. a munkaeszköznek számító szerverre az adott körülmények alapján megállapítható módon, tényleg *az átadás szándékával* vitte volna fel a cikkeket. A fentiekben leírtak azonban egyértelműen arra mutatnak, hogy nem ez történt. Csupán tervezetekről volt szó, amelyek akkor váltak volna véglegessé, ha a kiadvány készítésének a befejezésével azoknak az újbóli áttekintése, valamint esetleges javítása és kiegészítése után mint kész műveknek a munkáltató rendelkezésére bocsátása céljából – ezáltal egyúttal a nyilvánosságra hozatalról való döntés jogát is gyakorolva – adta volna át. Azonban semmi nem utal erre, s minden arra utal, hogy ez nem így történt.

Együttes válasz az egymással összefüggő 3.c, 3.c/1. és 4. alatti kérdésekre: Az Sztj. vagy más jogszabály nem határozza meg részletesen, hogy a munkaviszonyban alkotott mű átadása milyen módon történjék, s hogy mikor tekinthető egy ilyen mű átadottnak. Azonban az átadás aktusának fontosságára és az azokhoz fűződő alapvető szerzői jogi következményekre – mint amilyenek a vagyoni jogok ennek következtében való átruházása és a nyilvánosságra hozatalról való döntés – tekintettel az átadás aktusának az adott körülmények között egyértelműnek kell lennie. Különösen egyértelműnek kell lennie annak, hogy a szerző nem valamilyen még később véglegesítendő tervezetnek, munkaanyagának, hanem kész műnek tekinti azt, amivel kapcsolatban az átadásról szó lehet.

Megtörténhet, hogy a késznek és nyilvánosságra hozatalra alkalmasnak talált művet a szerző az átadás szándékát az adott körülmények között egyértelművé tevő módon, a munkáltató szerverének útján adja át a munkáltatónak.

A vizsgált ügyben azonban F. L. részéről nyilvánvalóan nem erről volt szó, s az, hogy a késznek még nem tekintett cikkeket, tervezeteket és vázlatokat a munkáltató szerverén tárolta, nem változtat ezen. A szerveret az adott körülmények között a művek készítésének munkafolyamatában használta, nem pedig arra, hogy a nyilvánosságra hozatal engedélyezésének szándékával átadja azokat.

*Dr. Vékás Gusztáv, a tanács elnöke
Id. dr. Ficsor Mihály, a tanács előadó tagja
Dr. Kiss Zoltán, a tanács szavazó tagja*

TEAMÉPÍTŐ TRÉNING EMLÉKEZTETŐINEK ÉS TEMATIKAJÁNAK SZERZŐI JOGI VÉDELME

SZJSZT- 17/07/1

A Pest Megyei Bíróság megkeresése

A Pest Megyei Bíróság által feltett kérdések

1. A Teamépítő tréning, Emlékeztetők és Tematika szerzői műnek minősülnek-e, akár együtt, akár külön-külön?
2. Mennyiben tekinthető vagy tekinthetők közös, illetve gyűjteményes műnek az Sztj. 5–7. §-a alapján figyelemmel a feleknek a mű összeállításával kapcsolatos perbeli előadásaira is?

Az eljáró tanács szakvéleménye

Ad 1. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.) 1. §-ának (3) bekezdése értelmében a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni-eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.

Előre kell bocsátani, hogy a Tematika című dokumentumot az eljáró tanács nem a Teamépítő tréning című dokumentumtól függetlenül vizsgálja, mivel a Tematika a Teamépítő tréning című dokumentum kiegészítő, az elméletnek a gyakorlati alkalmazását bemutató, könnyítő gyakorlatokat tartalmazó megfelelője. Figyelemmel arra, hogy a Teamépítő tréning című dokumentum funkcióját tekintve maga sem egy független, elméleti könyv, hanem – ahogy az a címéből is következik – lényegében egy gyakorlati képzést segítő dokumentum, aminek mintegy prezentációra alkalmas kivonatát és gyakorlati játékokkal való kiegészítését tartalmazza a Tematika, ezért ezt a két dokumentumot egységben kezeli az eljáró tanács (a továbbiakban összefoglalóan Teamépítő tréning megnevezéssel).

Szintén előzetesen kell megemlíteni, hogy a Teamépítő tréning egyes elemeit is a szerzői jogi védelem szempontjából külön kell vizsgálni, különös tekintettel arra, hogy a peres feleknek nem a teljes Teamépítő tréning, hanem sokkal inkább annak egyes elemei tekintetében van vitája. Az összehasonlítás megkönnyítése céljából az eljáró tanács táblázatba foglalta a Teamépítő tréning egyes elemeivel kapcsolatban kifejtett felperesi és alperesi nyilatkozatokat.

A Teamépítő tréning egyes elemei	Felperes	Alperes
Kommunikáció	A személyi központú részt készítette	Az üzleti kommunikáció részt készítette
Liz története	A szöveg egy holland trénerrel származik, közösen lektorálták	Nem volt közös lektorálás
Személyiség a kommunikációban	Saját fordítás	Az első két elem (játékhoz készült kérdőív) közös munka
Asszertivitás	Saját mű (amerikai szerző művének fordítása az alapja) mások beépítésével	
Üzleti tojások	Nem tudja	Amerikai trénerrel kapta
Mennyire vagy önérvényesítő?	Nem tudja	
Győztes-győztes helyzet		Saját fejlesztés
Teljesítménymotiváció	Saját fejlesztés	
Pénzdobálás	Saját játék és kérdőív (az alperes szövegszerkesztőjén)	A játék máshonnan származik, a kérdőív közös
Sikerorientáció és kudarc-kerülés	Saját fejlesztés	Saját fejlesztés
A priorizáció	Saját fordítás	Elismeri
Széttördelt négyzetek	Nyilvános gyakorlat	
Szerepek a csoportban	Külső fordítás	Külső fordítás
Fiatal hölgy – idős hölgy	Külső anyag	Ábra volt, ő csinált belőle gyakorlatot
Pingpongfújás	Nyilvános gyakorlat	Nyilvános gyakorlat

Megállapítható, hogy a Teamépítő tréning egyéni-eredeti jellegű alkotás, mivel a tréning egyes elemeit sajátosan, a célnak megfelelő, de kreatív módon illeszti egymás mellé. Ezen nem változtat az sem, hogy a Teamépítő tréning egésze nem csak egyéni-eredeti jellegű részekből áll össze, hiszen az nem feltétel a teljes mű szerzői jogi védelmének vizsgálata

szempontjából, hogy minden egyes elem önmagában is elérje az egyéni-eredeti jellegnek a már védelemre alkalmas fokát. (Egy zenemű esetében sem kell minden egyes frázisnak egyéni-eredeti jellegűnek lennie ahhoz, hogy a teljes alkotás érdemes legyen a védelemre. Más kérdés, hogy az ilyen, nem egyéni-eredeti jellegű részeknek a más műben való hasznosítása nem akadályozható meg a szerzői jog eszközeivel.)

Ahogy arra a felek – egybehangzóan – több elem kapcsán is utalnak, vannak köztük közismert, nyilvánosan, bárki által felhasználható gyakorlatok is (pl. Liz története, Pingpongfűjás). Ezek nem állnak szerzői jogi védelem alatt, és más tréningekben továbbra is szabadon hasznosíthatók.

A Teamépítő tréning tartalmaz továbbá olyan elemeket is, amelyeknek nem a peres felek a szerzői (pl. Üzleti tojások, Szerepek a csoportban), de ezek elismerten önálló szerzői alkotások (amelyek felhasználásához feltehetően engedélyt szereztek).

Több olyan elem is szerepel a Teamépítő tréningben, amely csak a felperes vagy csak az alperes alkotása, ezek tekintetében nincs vita (felperes: Asszertivitás, Teljesítmény, A prioritizáció; alperes: Győztes-győztes helyzet). Beazonosítható továbbá olyan fejezet is, amely közös alkotás jól elkülöníthető részekkel, és ezt a felek egybehangzóan állítják (Kommunikáció).

A 2007. március 28-án nyilvánosan megtartott tárgyalásról készült jegyzőkönyv és az ezt kiegészítő, 2007. április 16-án kelt felperesi észrevételek alapján négy elemmel kapcsolatban van vita a felek között.

A „Személyiség a kommunikációban” című részről a felperes azt nyilatkozta, hogy az az ő fordítása, egy korábban hivatkozott Phare-tréning alapján, az alperes ezt azzal egészítette ki, hogy az elemhez kapcsolódó kérdőív közös alkotás, a többi részt kapták a Phare-programból. Mivel a felek nyilatkozata között ellentmondás végeredményben nem állapítható meg, ezért kijelenthető, hogy a fordításon csak a felperesnek keletkezik szerzői joga, a hozzá kapcsolódó kérdőív viszont közös műnek tekintendő az Sztj. 5. §-ának (1) bekezdése alapján. Mivel a kérdőív elválaszthatatlanul kapcsolódik a fordításhoz, ezért egységesnek kell tekinteni a művet, amelyen azonban a fentiek szerint oszlanak meg a szerzői jogosultságok.

A „Pénzdobálás” elem kapcsán a felperes volt az, aki először játszott, és ehhez szerkesztett kérdőívet. Az alperes állítása szerint a játékot nem a felperes találta ki, az ehhez kapcsolódó kérdőívet pedig közösen készítették el. Ezzel kapcsolatban a felperes megjegyezte, hogy a közös készítés csak annyit jelent, hogy a kérdőívet az alperes szövegszerkesztőjén jegyezte le. Tekintettel arra, hogy az eljáró tanács nem rendelkezik információval abban a tekintetben, hogy a játékot tényleg a felperes találta volna ki, ezért ennek egyéni-eredeti jellegéről nem áll módjában nyilatkozni. Ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy a játékhoz kapcsolódó kérdőív állhat szerzői jogi védelem alatt, többes jogosultságot azonban az önmagában nem keletkeztet, hogy a kérdőívet az alperes szövegszerkesztőjén jegyezték le. A többes jogosultságnak szükségszerű feltétele, hogy valamennyi résztvevő hozzájárulása egyéni-eredeti jellegűt mutasson.

A „Sikerorientáció és kudarckerülés” elemmel kapcsolatban a felperes állítása az, hogy ez teljes terjedelmében az ő fejlesztése, ennek alátámasztására tanulmányokat, fordításokat csatol. Az alperes egy 2000-ben megjelent könyvet csatolt annak igazolására, hogy ezt ő találta ki. Itt hangsúlyozni kell, hogy a szerzői jogi oltalom nem a játékot mint algoritmust védi, hanem esetlegesen annak egyéni-eredeti módon megfogalmazott rögzítését. Így attól függetlenül, hogy a felperes 1994 óta tanítja a gyakorlatban, a szerzői jogi védelem (az egyéni-eredeti megfogalmazás tekintetében) megilletheti az alperest. (Ugyanez megfontolást igényel a „Pénzdobálás” játék szerzőségének megítélésénél is.)

A „Fiatal hölgy – idős hölgy” játék kapcsán a felperes állítja, hogy az más szerzőtől származik. Az alperes szerint a játékra vonatkozó ábrát vették át, de a gyakorlatot ő fejlesztette ki belőle. E tekintetben megállapítja az eljáró tanács, hogy a gyakorlat leírása lehet egyéni-eredeti jellegű, és ha ezt egyedül az alperes készítette, akkor ezen neki van kizárólagos szerzői joga.

Ad 2. Mindezek fényében megállapítható, hogy a teljes Teamépítő tréning az Szjt. 7. §-ának (1) bekezdése értelmében gyűjteményes műnek minősül, mivel abban a tartalom összeválogatása, elrendezése és szerkesztése egyéni-eredeti jelleget mutat. Ez attól függetlenül megállapítható, hogy a gyűjteménynek nem minden eleme részesül önmagában is szerzői jogi védelemben. A gyűjteményes mű teljességére tekintettel a felperest és az alperest mint társszerkesztőket együttesen illeti meg a szerzői jog.

A gyűjteményes műnek minősítés az Szjt. 7. §-ának (2) és (3) bekezdése szerint azonban nem érinti a gyűjteménybe felvett egyes művek szerzőinek önálló jogait. Ezek az elemek a fentebb kifejtettek szerint részesülnek külön-külön szerzői jogi oltalomban. Azon elemek esetében, amelyek az alperes és a felperes közös műveinek tekintendők, meg lehet állapítani, hogy azokban a hozzájárulások (különösen a kérdőív elkészítése) olyan módon kapcsolódtak össze, hogy ezek az elemek az Szjt. 5. §-ának (1) bekezdése szerinti közös műnek minősülnek, vagyis ezek tekintetében a szerzői jog együttesen gyakorolható.

Összefoglalóan az eljáró tanács megállapítja, hogy

Ad 1. A Teamépítő tréning, Emlékeztetők és Tematika egy szerzői műnek minősül, amelynek ez a két része egymástól érdemben el nem választható.

Ad 2. A teljes Teamépítő tréning az Szjt. 7. §-ának (1) bekezdése értelmében gyűjteményes műnek minősül, ami azonban nem érinti a gyűjteményes mű egyes elemein fennálló szerzői jogok megítélését.

Dr. Debreczenyi Ferenc, a tanács elnöke
Dr. Gyenge Anikó, a tanács előadó tagja
Dr. Kiss Zoltán, a tanács szavazó tagja

PARKOLÓJEGY SZERZŐI JOGI OLTALMA

SZJSZT-18/07

A Csongrád Megyei Bíróság megkeresése

A megkeresésben feltett kérdések

A) A bíróság által feltett kérdés

Az iratok mellékleteként csatolt és az alperes által felhasznált parkolójegyek, illetve parkolójegy szerzői jogi védelem alá eső műnek minősül-e vagy sem?

B) A felperes által feltett, a bíróság által válaszadásra továbbított kérdések

1. A perbeli adatok, valamint a jelen indítványban kiemelt tények alapján meg tudja-e erősíteni a Tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testület, hogy a perbeli rendszer alperes részére történő átadásában megtestesülő, a felperes által nyújtott licenciadói szolgáltatás – amely magában foglalta az egyéni, eredeti kialakítású parkolójegyet, valamint a perbeli parkolási rendszer összetevőiről szóló tanulmányt és szintén a perbeli parkolórendszer működésére megalkotott szoftvert – tartalmaz egy vagy több szerzői alkotást, azaz az alperes részére átadott szellemi termékek külön-külön és/vagy együtt szerzői jogi védelmet élveznek?
2. Tekinthető-e a felek között létrejött szerződések alapján a rendszer fenti összetevőinek a felperes részéről az alperes részére történő átadása felhasználási engedélynek mindezen művek használatára, illetve szerzői jogi értelemben vett felhasználására?
3. Kérjük a Tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testületet, hogy erősítse meg, hogy a hivatkozott szerződéses rendszer egészét tekintve a felhasználással arányos jogosulti díjazásnak minősül-e abban a vonatkozásban, hogy az egyösszegű díjazáson felül az érvényesített parkolójegy árával és eladási mennyiségével arányos licenciatételei fizetési kötelezettséget állapított meg.
4. Kérjük a Tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testületet, hogy foglaljon állást abban a kérdésben is, hogy az alperes önkényes és jogellenes szerződésszegését követően – a kötelmi jogi vonatkozásoktól eltekintve – szerzői jogi szempontból jogosulatlanul használta-e a teljes rendszert díjfizetési kötelezettség nélkül.
5. A felperesi és az alperesi parkolójegy összehasonlításával megállapítható-e a Tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testület szerint, hogy az alperesi parkolójegy oly mértékben veszi át a felperesi parkolójegy egyéni-eredeti grafikai megoldásait, hogy az a mű szolgálai másolását eredményezi?

Az eljáró tanács szakvéleménye

I. Az átadott iratanyag alapján megállapított tényállás lényeges elemei

Az eljáró tanács a rendelkezésére bocsátott peres iratanyag alapján a megkeresésben feltett kérdések szempontjából az alábbi lényeges tényeket emeli ki a történeti tényállásból.

1. Az izraeli székhelyű O. Ltd. 1992. 06. 14-én szerződést kötött a felperes X. Kft.-vel, amely alapján az O. Ltd. és Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata között 1992. 02. 25-én létrejött – az átadott iratok között nem található, csak hivatkozott – szerződés szerint Miskolcon üzemelő „TELPARK” parkolási rendszerhez szükséges parkolójegyek importőre az X. Kft. lett. A szerződést többször (1998, 2000, 2006) meghosszabbították.

2. Az alperes K. Kft. és Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala 1996. 01. 16-án szerződést kötött, amelynek tárgya a „*TELPARK Parkolószelelvény Rendszer használatai és üzemeltetési jogai*” voltak. A szerződés 4. pontja szerint a szerződés alapján megfizetett összeg „*magában foglalja a rendszer alkalmazásának jogát, valamint a szegedi parkolószelelvény(ek) megtervezésének költségeit*”. A szerződés 8. pontja értelmében „*Miskolc város kijelenti, hogy a parkolószelelvény az egész világra kiterjedő szerzői jogvédelem alatt áll, s azt az O. Ltd. P-9200227 számon szabadalmi bejegyzés céljából Magyarországon bejelentette*”.

(A szabadalmi bejelentéssel kapcsolatosan az eljáró tanács megjegyzi, hogy az átadott iratok között szerepel a Magyar Szabadalmi Hivatal 2006. 12. 02-én kelt levele, amelyben tájékoztat arról, hogy az ideiglenes szabadalmi oltalom, amely a bejelentés közzétételétől kezdve fennállt, 2004. február 27-én megszűnt, mert a bejelentő O. Ltd. határidőn belül nem kérte a bejelentés érdemi vizsgálatát.)

A szerződés 9. pontja értelmében:

„*K. Kft. a parkolószelelvényeket – külön megállapodás szerint – csak az X. Kft.-n (Miskolc) keresztül gyártathatja, illetve szerezheti be.*”

3. A felperes és az alperes között a fenti szerződési rendelkezés alapján létrejött szerződés a megküldött iratok között nem található, csak egy 2001. január 2-án megkötött megállapodás, melyet a felperes a P. Kft.-vel kötött, amely – mint a szerződés 3. pontjában foglaltakból kiderül – a szegedi önkormányzat döntése alapján a TELPARK rendszer használatai és üzemeltetési jogait gyakorolja 2001. 01. 01-től. A megállapodás szerint a P. Kft.-re szállt az összes, korábban a K. Kft. által a TELPARK rendszerrel kapcsolatosan gyakorolt jog és viselt kötelezettség.

4. A K. Kft. 2004. január 27-i közlése szerint a P. Kft. 2003. december 23-án jogutódlással egyesült a K. Kft.-vel, ez utóbbi néven folytatja tevékenységét. A jogutódlást követően a K. Kft. úgy döntött, hogy nem fizeti tovább a felperes X. Kft.-nek az értékesített parkolójegyek utáni jutalékot.

II. A feltett kérdésekre adott válaszok

Ad A) „Az iratok mellékleteként csatolt és az alperes által felhasznált parkolójegyek, illetve parkolójegy szerzői jogi védelem alá eső műnek minősül-e vagy sem?”

A válaszadáshoz két feltétel vizsgálata szükséges.

1. A parkolójegy megfelel-e a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) által a szerzői jogi védelem „pozitív” feltételeként felsorolt kritériumoknak?

2. Ha megfelel, nem esik-e az Szt. által a védelmet kizáró „negatív” feltételek valamelyikének hatálya alá?

A szerzői jogi oltalom pozitív feltételeit az Szt. az alábbiak szerint határozza meg.

„Szerzői jogi védelem alá tartozik – függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e – az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása.” [Szt. 1. § (2) bek.]

„A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi esztétikai jellemzőktől, vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.” [Szt. 1. § (3) bek.]

A bírói gyakorlat a fenti szabályt az alábbiak szerint értelmezi: „Szerzői jogi oltalomban részesül minden olyan mű, melynek formáján az alkotó szellemi tevékenységéből fakadó eredetiség jegyei felismerhetők, függetlenül attól, hogy az alkotás milyen esztétikai értékelést vált ki.” (BH 1980/332.)

Amint arra a szakirodalom is rámutat, „a kifejezés védelme igazodik a tartalom és a műfajta sajátosságaihoz”,⁴ azaz az egyéni, eredeti jelleg műtípusonként más és más módon mérhető.

Az eljáró tanács megvizsgálta a tudomása szerint több színben létező, de csak fekete-fehér fénymásolatban csatolt parkolójegyet, és az alábbi következtetésekre jutott.

A jegyen található, dátumot, órát, percet jelölő számok, használati utasítást, árat, valamint a TELPARK megnevezését tartalmazó szöveg és minimális jellegű grafikai háttérmintázat sem összességében, sem külön-külön nem tekinthető szerzői jogi oltalom alatt álló műnek.

A parkolójegy ugyanis olyan funkcionális termék, amelynek rendeltetése meghatározza annak lényeges, fent említett tartalmi elemeit. Ezen elemek adott korlátozott méretben történő elrendezése, kivitelezése tekintetében tehát eleve nagyon szűk tere van az alkotó jellegű szellemi tevékenységnek.

Önmagában az a tény, hogy léteznek a parkolójegy-funkciót más látvánnyal, kivitellel megvalósító termékek is, nem teszi a tárgyban parkolójegyet egyéni-eredeti jellegűvé. A minimális megkülönböztethetőséget megteremtő számelhelyezés, a perforációs technika, a különböző színek használata az eljáró tanács megítélése szerint pusztán olyan ötletek, melyeket a védelemből a törvény maga kizár (Szt. 6. §).

⁴ A szerzői jogi törvény magyarázata. Szerk.: Gyertyánfy Péter, Complex, Budapest, 2006., p. 30.

Mindennek fényében logikailag szükségtelenné vált, hogy az eljáró tanács a védelemből való kizárást jelentő negatív kritériumok esetleges teljesülését is megvizsgálja. E vizsgálat szükség esetén arra terjedt volna ki, hogy a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény, a közúti igazgatásról szóló 19/1994. (V. 31.) KHVM rendelet, a 267/B/1999-es alkotmánybíróvási határozat, illetve a parkolási díjakról szóló 2/2005. közigazgatási és polgári jogegységi határozatban foglaltak szerint az önkormányzat által nyújtott helyi közszolgáltatás igénybevételével létrejött jogviszonyban alkalmazott parkolójegy nem esik-e az Sztj. szerzői jogi oltalmat kizáró 1. § (4) bekezdésének hatálya alá mint „hatósági vagy más hivatalos közlemény vagy ügyszer”.

Ad B/1. „A perbeli adatok, valamint a jelen indítványban kiemelt tények alapján meg tudja erősíteni a Tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testület, hogy a perbeli rendszer alperes részére történő átadásában megtestesülő, felperes által nyújtott licenciadói szolgáltatás – amely magában foglalta az egyéni, eredeti kialakítású parkolójegyet, valamint a perbeli parkolási rendszer összetevőiről szóló tanulmányt és a perbeli parkolórendszer működésére megalkotott szoftvert – tartalmaz egy vagy több szerzői alkotást, azaz az alperes részére átadott szellemi termékek külön-külön és/vagy együtt szerzői jogi védelmet élveznek?”

Az eljáró tanács megítélése szerint:

- a parkolójegy – mint a bíróság által feltett kérdésre válaszolva kifejtette – nem áll szerzői jogi oltalom alatt;
- a parkolási rendszer összetevőiről szóló, csatolt tanulmány, annak egyéni-eredeti jellege miatt mint szakirodalmi mű szerzői jogi oltalom alatt áll;
- a parkolórendszer működtetésére megalkotott szoftver szerzői jogi oltalom alatt állhat, azt azonban nem csatolták, mivel vizsgálatára az alapul fekvő peres ügy sem terjed ki.

Ad B/2. „Tekinthező-e a felek között létrejött szerződések alapján a rendszer fenti összetevőinek felperes részéről alperes részére történő átadása felhasználási engedélynek mindezen művek használatára, illetve szerzői jogi értelemben vett felhasználására?”

Amint arra az eljáró tanács a tényállásban utalt (l. I. 3. pont) a felperes és az alperes között létrejött szerződés a megküldött iratok között nem található, csak egy 2001. január 2-án megkötött megállapodás, melyet a felperes a P. Kft.-vel kötött, amely – mint a szerződés 3. pontjában foglaltakból kiderül – a szegedi önkormányzat döntése alapján a TELPARK rendszer használati és üzemeltetési jogait gyakorolja 2001. 01. 01-től. A „használati és üzemeltetési jogok gyakorlása” az eljáró tanács szerint fogalmilag lefedi a rendszer szerzői jogi oltalom alatt álló elemeinek felhasználására adott általános engedélyt is.

Ad B/3. „Kérjük a Tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testületet, hogy erősítse meg, hogy a hivatkozott szerződéses rendszer egészét tekintve a felhasználással arányos jogosulti díjazás-

nak minősül abban a vonatkozásban, hogy az egyösszegű díjazáson felül az érvényesített parkolójegy árával és eladási mennyiségével arányos licenciavevői fizetési kötelezettséget állapított meg?”

Az eljáró tanács rámutat arra, hogy elképzelhető olyan szerződéses megoldás, amely – a parkolójegyek szerzői jogi oltalmának kérdésétől függetlenül – az egész rendszer használati díjának részeként állapít meg a felperes javára (is) licencdíjat, melynek mértéke az eladott parkolójegyek számához igazodik. Az, hogy jelen esetben így történt-e, a szerződések a felek feltehető akarataira is kiterjedő kötelmi jogi vizsgálatával tartható fel.

Ad B/4. „Kérjük a Tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testületet, hogy foglaljon állást abban a kérdésben is, hogy az alperes önkényes és jogellenes szerződésszegését követően – a kötelmi jogi vonatkozásoktól eltekintve – szerzői jogi szempontból jogosulatlanul használta-e a teljes rendszert díjfizetési kötelezettség nélkül?”

Az eljáró tanács álláspontja szerint jelen kérdésre csak a szerződések (köztük a szakértői anyagban nem szereplő, az alperes és a felperes közt létrejött szerződés) tartalmának és a felek magatartásának pusztán kötelmi jogi elemzésével lehetne *a bíróságnak* választ adnia, e tekintetben ugyanis nem maradt eldöntetlen speciális szakértelmet igénylő szerzői jogi kérdés.

Ad B/5. „A felperesi és az alperesi parkolójegy összehasonlításával megállapítható-e a Tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testület szerint, hogy az alperesi parkolójegy oly mértékben veszi át a felperesi parkolójegy egyéni-eredeti grafikai megoldásait, hogy az a mű szolgai másolását eredményezi?”

Szerzői jogi szakértelem nélkül is megállapítható, hogy a két csatolt parkolójegy a cégek megnevezésén kívül lényegében egyforma. Amennyiben a felperes kérdést feltevő jogi képviselője a „szolgai másolás” kifejezésbe beleérti azt a jogi minősítést is, hogy az elkészült másolat a felperes szerzői jogát sérti, az eljáró tanács válasza e tekintetben nemleges, ugyanis az eljáró tanács fent kifejtett álláspontja szerint a „TELPARK” feliratot tartalmazó parkolójegy nem áll szerzői jogi oltalom alatt.

Dr. Vékás Gusztáv, a tanács elnöke
Dr. Szinger András, a tanács előadó tagja
Sárkány Győző, a tanács szavazó tagja